

Čitanje djeci u ranoj dobi kao poticaj jezično-govornog razvoja

Bunta, Leonarda

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:337271>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-29**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ**

Leonarda Bunta

**ČITANJE DJECI U RANOJ DOBI KAO POTICAJ JEZIČNO –
GOVORNOG RAZVOJA**

Završni rad

Čakovec, rujan 2024.

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ**

Leonarda Bunta

**ČITANJE DJECI U RANOJ DOBI KAO POTICAJ JEZIČNO –
GOVORNOG RAZVOJA**

Završni rad

Mentor rada:

Prof.dr.sc. Tamara Turza-Bogdan

Sumentor rada:

Prof.dr.sc. Lidija Cvikić

Čakovec, rujan 2024.

Sadržaj

1. UVOD	1
2. USVAJANJE JEZIKA I GOVORA	2
2.1. JEZIČNO-GOVORNI RAZVOJ U RANOJ DOBI	3
2.1.1. Predjezično razdoblje.....	3
2.1.2. Jezično razdoblje	4
3. RANA PISMENOSTI	4
3.1. ČITANJE U RANOJ DOBI	6
3.2. ULOGA RODITELJA I ODGOJITELJA U ČITANJU DJECI RANE DOBI.....	8
3.3. SLIKOVNICA KAO POTICAJ JEZIČNO-GOVORNOGA RAZVOJA	9
4. ISTRAŽIVANJE	11
4.1. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA.....	11
4.2. REZULTATI ISTRAŽIVANJA	12
4.2.1. ISPITANICI.....	12
4.2.2. REZULTATI ISTRAŽIVANJA NAVIKA ČITANJA DJECI.....	15
4.2.3. REZULTATI ISTRAŽIVANJA NAČINA ČITANJA DJECI	17
4.2.4. POSJEDOVANJE SLIKOVNICA I POSJET KNJIŽNICI	19
4.2.5. INTERES DJECE ZA SLUŠANJEM PRIČA.....	21
4.2.6. OSOBNO MIŠLJENJE I NAČIN INFORMIRANJA:	22
4.3. RASPRAVA	24
5. ZAKLJUČAK.....	26
6. LITERATURA.....	27

SAŽETAK

ČITANJE DJECI U RANOJ DOBI KAO POTICAJ JEZIČNO-GOVORNOG RAZVOJA

Jezični i govorni razvoj djeteta složen je proces koji se smatra socijalnim fenomenom, a razvija se isključivo u uvjetima ljudskog okružja. Najveću ulogu u razvoju govora ima djetetova obitelj, roditelji. Čimbenici koji dodatno utječu na jezični i govorni razvoj su odgojitelji i djetetova okolina. Čitanje u ranoj dobi jedan je od ključnih poticaja za razvoj govora. Čitanjem utječemo na spoznajni svijet djeteta, razvoj jezika i govora, razvija se sposobnost pamćenja, obogaćujemo rječnik djeteta te zadovoljavamo djetetovu potrebu za nečim novim. Jednako tako, čitanje ima višestruke učinke na socio-emocionalni razvoj. Slikovnica kao prva knjiga s kojom se dijete susreće, ima važnu ulogu i utjecaj na jezično-govorni razvoj. Temeljna svrha i cilj ovog rada bilo je ispitati navike i stavove roditelja o čitanju djeci u ranoj dobi i saznati koliko često i na koji način čitaju svojoj djeci. Istraživanje je provedeno putem online obrasca – upitnika u kojem je sudjelovalo 130 roditelja djece rane i predškolske dobi. Istraživanjem se utvrdilo da kod većine roditelja postoji navika čitanja djeci, ali u različitom intenzitetu.

KLJUČNE RIJEČI: govorni i jezični razvoj, rana pismenost, čitanje, slikovnica, utjecaj roditelja

SUMMARY

READING TO CHILDREN AT AN EARLY AGE AS A STIMULUS FOR LANGUAGE AND SPEECH DEVELOPMENT

Language and speech development of a child is a complex process that is considered a social phenomenon, and it develops exclusively in the conditions of the human environment. The child's family, the parents, play the biggest role in speech development. Factors that additionally influence language and speech development are educators and the child's environment. Reading at an early age is one of the key stimuli for speech development. By reading, we influence the cognitive world of the child, the development of language and speech, the ability to remember develops, we enrich the child's vocabulary and satisfy the child's need for something new. Likewise, reading has multiple effects on socio-emotional development. The picture book, as the first book a child encounters, has an important role and influence on language and speech development. The fundamental purpose and goal of this work was to examine the habits and attitudes of parents about reading to children at an early age and to find out how often and in what way they read to their children. The research was conducted using an online form - a questionnaire in which 130 parents of early and preschool children participated. The research revealed that the majority of parents have a habit of reading to their children, but with varying intensity.

KEY WORDS: speech and language development, early literacy, reading, picture book, parental influence

1. UVOD

Čitanje djeci od najranije dobi smatra se izrazito važnim jer utječe na razvoj jezika i pismenosti te razvoj kognitivnih sposobnosti i socioemocionalnih kompetencija. Mnogi autori ističu važnost čitanja i pripovijedanja od najranije dobi jer doprinose stvaranju motivacije za predčitačke sposobnosti te mogu biti poticaj za daljnji interes za čitanjem i u odrasloj dobi.

Velički (2013) naglašava da djeca trebaju priče kako bi pomoću knjiga lakše shvatila svijet oko sebe s obzirom na današnji ubrzani tempo života. Također, ističe kako ih priče koje im čitamo trebaju zabaviti i oplemeniti. Osim što putem priče i slikovnice dijete upoznaje sebe, Perrow (2010) navodi kako knjiga može biti most koji će uspostaviti bliskost između roditelja i djeteta. Stoga veliku ulogu imaju upravo roditelji, ali i odgojitelji koji će svojim stručnim kompetencijama znati na pravilan način uvesti dijete u svijet čitanja. Čitanje također budi doživljaj vlastitih osjećaja, pomaže kod lakšeg prihvaćanja svih emocija i načina kako se nositi s njima. Čitanjem od najranije dobi također utječemo na razvoj rane pismenosti koja je preduvjet za razvoj čitačkih vještina i pismenosti kasnije. Moomaw i Hieronymus (2008) navode kako djeca slušajući što im se čita, prirodno počinju uspoređivati riječi s onima koje vide u tiskanom obliku te im tako omogućavamo da se sprijatelje s knjigama i čitanjem pri čemu će uživati, shvaćajući vezu između slova i glasa te slova i riječi unutar smislene cjeline. U radu se također spominje slikovnica kao prva knjiga s kojom se dijete susreće. Povezanost likovno-estetskih i odgojno-obrazovnih kvaliteta te sadržaj koji je jednostavan i prilagođen djeci, čine dobru slikovnicu.

S obzirom da najvažniju ulogu u cijelom procesu, kao što je već spomenuto, imaju roditelji, provedeno je istraživanje namijenjeno roditeljima s ciljem ispitivanja stavova i navika čitanja djeci u ranoj i predškolskoj dobi te su iznijeti najvažniji zaključci.

2. USVAJANJE JEZIKA I GOVORA

Jezik je jedna od osnovnih čovjekovih sposobnosti koja ga razlikuje od svih drugih bića, a jezični razvoj uvelike utječe na ostvarivanje potencijala brojnih drugih čovjekovih sposobnosti (Peti-Stantić, 2019). Smatra se da su te sposobnosti povezane s ljudskim razumijevanjem sporazumijevanja i simboličnim ugrađivanjem sebe u svijet s mogućnošću uspostavljanja odnosa prema ostalima u okviru ljudske zajednice. Peti-Stantić (2019) tumači da je to uvjetovano snažnom vezom između mišljenja i govorenja te sposobnošću da jezik ne koristimo samo kod prijenosa informacija već da koristimo osjećaje i razmišljanja kada rekonstruiramo prošlo vrijeme i kada predviđamo buduće.

Govor se prema Hrvatskom enciklopedijskom riječniku definira kao prirodna sposobnost čovjeka da se sporazumijeva, šalje i vraća misli i poruke pomoću artikuliranih glasova koje oblikuje u riječi i rečenice. Dakle, „da bismo ostvarili govor, služimo se glasovima, zvukovima koji nastaju ciljanim i svjesnim pokretanjem govornih organa“ (Turza-Bogdan, Cvikić, 2023. str.74.). Također, prema *Hrvatskoj enciklopediji* „drži se da u čovjekovom mozgu postoji naslijeđeni sklop povezanih područja koji djetetu omogućuju postupno učenje govora i razumijevanje fonoloških, sintaktičkih i semantičkih aspekata govora“ (Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje, 2024).

Prema uviježenoj definiciji jezik je apstraktni sustav znakova kojim se ljudi služe radi sporazumijevanja te je „uređen sustav, sastavljen od elemenata u međusobnoj vezi, koju određuje i čije odnose uređuju jezična pravila“ (Turza-Bogdan i Cvikić, 2023, str.73). Turza-Bogdan i Cvikić (2023) u svojoj knjizi navode razliku između govora i jezika jednim primjerom. „Svatko tko ovladava vještinom pisanja mora ovladati dvama procesima. S jedne strane, mora uspostaviti vezu između onoga što govori (ili što misli) i znakova kojima će to napisati. Ta se veza ostvaruje jezikom pa se pismom bilježi ono što postoji u jeziku, a ne u govoru“ (Turza-Bogdan i Cvikić, 2023, str.77). Drugim riječima, time nam objašnjavaju kako pisanje nije proces prijenosa govora u pismo te da se u hrvatskome jeziku ne piše sve onako kako se i govori, već ulogu preuzima jezik i njegovo poznavanje. Time dolazimo do pojma pismenosti, odnosno procesa razvoja pismenosti koji karakterizira ovladavanje vještinama čitanja i pisanja.

2.1. JEZIČNO-GOVORNI RAZVOJ U RANOJ DOBI

Rana dob obuhvaća razdoblje života od rođenja do sedme godine te se smatra ključnim razdobljem za razvoj djeteta. Korintus (2011) navodi da je rano djetinjstvo osjetljivo razdoblje koje obilježavaju velike i važne promjene u tjelesnom, kognitivnom, emocionalnom i socijalnom razvoju te da se događaji u tome razdoblju odražavaju na cjelokupan život. Jezično-govorni razvoj odnosi se na proces kojim djeca stječu sposobnosti razumijevanja i proizvodnje jezika te se smatra ključnim razvojem za socijalnu interakciju, akademski uspijeh i opće kognitivne funkcije. U teoriji poznajemo podjelu na dva razdoblja u ranom jezičnom razvoju, a to su predjezično i jezično razdoblje (Kuvač Kraljević, 2015). Dijete usvaja različite vještine te se razvija i raste u oba razdoblja.

2.1.1. Predjezično razdoblje

Od rođenja do pojave prve riječi, traje predjezično razdoblje. U ovom razdoblju dijete ne proizvodi jezične strukture poput riječi i rečenica, ali komunicira s okolinom. Plač se smatra prvim komunikacijskim činom te će se njime dijete služiti u prvim mjesecima života kako bi izrazilo različite potrebe, primjerice da je gladno ili da ga treba presvući. Ubrzo kreće faza „gukanja“ – „guu“, „aaah“, „haaa“, nakon čega slijedi tzv. vokalna igra u kojoj će dijete koristiti svoj govorni organ imitirajući zvukove koje čuje u okolini poput glasova „p“ i „d“.

Oko šestog mjeseca djetetova života moguće je uočiti nizove slogova iste strukture kao što su „ma-ma“ ili „ba-ba“ koji ne označavaju djetetove prve riječi, već se radi o spontanoj proizvodnji slogova koja se naziva redupliciranim brbljanjem. Nakon devet mjeseci, slijedi faza neredupliciranog brbljanja. Odnosno, dijete će početi koristiti različite i složenije strukture slogova poput „ba-pa-po“. Oko dvanaest mjeseci djetetova života, te će složenije strukture nizova slogova s vremenom dobiti intonaciju sličnu materinskom jeziku. Nakon razdoblja brzih i velikih promjena u razdoblju prve godine djetetova života, slijedi jezično razdoblje (Kuvač Kraljević, 2015).

2.1.2. Jezično razdoblje

Pojavom prve riječi sa značenjem započinje jezično razdoblje. Kuvač Kraljević (2015) navodi temeljne odlike ranoga jezičnoga razdoblja. *Holofrazom* nazivamo prvu riječ zato što ima više značenja, a njome će dijete najčešće izražavati svoje želje ili potrebe. Pojam *leksički brzac* naziv je za širenje rječnika u kojem dolazi do naglog bogaćenja riječima u kojem dijete ima oko 50-ak riječi kojima se služi, što najčešće karakterizira doba oko osamnaest mjeseci djetetova života. Spajanje riječi u dvočlane iskaze karakteristično je za dob oko druge godine života. U razdoblju između treće i četvrte godine života dijete usvaja osnove materinskog jezika, što bi značilo da je usvojilo temelje svih jezičnih sastavnica, a time se jezik smatra osnovnim sredstvom u interakciji s okolinom. Artikulacija glasova postaje sve sličnija ciljanoj što je dijete bliže šestoj i sedmoj godini, dijete koristi različite vrste riječi i rečenica te je usvojilo gramatička pravila i njezine iznimke (Starč i sur., 2004).

Kuvač Kraljević (2015.) smatra da je svaku od navedenih promjena moguće očekivati u određenim razdobljima te da dijete mora imati uredne kognitivne, slušne, govorne i ostale sposobnosti. Također, drži da okolina ima važnu ulogu u njegovu razvoju te da mora biti poticajna, podržavajuća i emocionalno topla, a da s godinama jezični razvoj postaje sve složeniji i napredniji.

3. RANA PISMENOSTI

Rana pismenost je složen proces koji uključuje kompleksne vještine o čitanju i pisanju koje djeca postepeno savladavaju prije nego samostalno počnu čitati i pisati.

Prema *Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje* (Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, 2015, str.13), navode se Ključne kompetencije za cjeloživotno učenje od kojih je prva navedena komunikacija na materinskome jeziku. Važnost ove kompetencije leži u komunikaciji koja se osnažuje „osposobljavanjem djeteta za pravilno usmeno izražavanje i bilježenje vlastitih misli, osjećaja, doživljaja i iskustava u različitim, za njega svhovitim i smislenim aktivnostima“. Nadalje, navodi se kako u toj dobi „bilježenje može imati oblik grafičkih ili nekih drugih reprezentacija koje predstavljaju podlogu za razvoj rane pismenosti“.

Smatra se da se ova kompetencija razvija „u takvoj organizaciji odgojno-obrazovnog procesa vrtića koja se oslanja na stvaranje poticajnog jezičnog okruženja te poticanje djece na raznolike socijalne interakcije s drugom djecom i odraslima“ (Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, 2015, str.13).

Turza-Bogdan i Cvikić (2023) u svojoj knjizi prikazuju jezični aspekt razvoja povezan s općenitim okvirom kurikulskih načela kao vrijednosti uporišta: fleksibilnoga, partnerskog, kontinuiranog i otvorenog djelovanja svih sudionika predškolskog odgoja i obrazovanja. Sve to povezuju s kompetencijama odgojitelja koje uključuju njihovo znanje, vještine, sposobnosti i vrijednosti kojima će primjenom tih vrijednosti u svome radu utjecati na poticanje rane pismenosti u djece. Ističu kako razvoj pismenosti nije samo funkcionalna kompetencija koju dijete usputno razvija kroz komunikaciju, već proizlazi i utječe na cjelokupni djetetov razvoj. Upravo iz tog razloga smatraju da odgojitelji svoje kompetencije trebaju nadograđivati u svojem cjeloživotnom usavršavanju u dosezanju profesionalne izvrsnosti.

Autorice nadalje navode kako će utjecaj na dijete ovisiti o specifičnom znanju odgojitelja koji ovladava znanjem o jezičnim razvojnim procesima. Tek tada će odgojitelji moći pristupiti individualno svakom djetetu te im omogućiti razvoj pismenosti primjenom različitih strategija, materijala i metoda.

„Stoga u **poticanju rane pismenosti** u vrtiću polazimo od sljedećih spoznaja:

- svako je dijete drugačije s obzirom na svoje kognitivne, emocionalne i socijalne osobine
- odgojiteljevi poticaji za razvoj pismenosti te predvještina čitanja i pisanja uvijek se događaju u međusobnoj interakciji i igri
- čitanje i pisanje u sinergijskom su odnosu, multimodalno je povezano s ostalim načinima izražavanja (drama, ples; tjelesno, glazbeno, likovno izražavanje; pokret)
- poticaji za razvoj fonološke svjesnosti te svi oblici poticanja gramatike holistički su, prirodni i intuitivni, lišeni metakognitivnoga razumijevanja u ranoj dobi
- poticaji su povezani s djetetovim razumijevanjem smisla veće cjeline (situacije, priče i sl.)“ (Turza-Bogdan i Cvikić, 2023, str. 155 i 156).

Holistički i humanistički pristup koji uključuju suradničko, konstruktivističko i integrirano učenje djeteta koje karakterizira otvorenost, fleksibilnost i kreativnost svih suradnika te osnaživanje odgojiteljevih istraživačkih i refleksivnih umijeća, uklapaju se u osnovna polazišta o pristupu poticanja rane pismenosti u predškolskoj dobi i institucijskome okruženju dječjeg vrtića koja su usmjerena na dijete i odgojitelja (Slunjski 2011, prema Turza-Bogdan i Cvikić 2023).

U knjizi Turza-Bogdan i Cvikić (2023) navedeni su izvori poticaja pismenosti: slikovnice, igračke, predmeti i svi oblici izražavanja: glazba, ples, filmovi kazališne predstave i likovne forme. No, sadržaj za poticanje razvoja jezika može biti sadržan i u svakodnevnoj komunikaciji, u posredovanju smisla i razumijevanja u dječjoj igri. Stoga, naglašavaju kako svi ovi mogući poticaji utječu jedni na druge i svima je moguće razvijati ranu pismenost.

3.1. ČITANJE U RANOJ DOBI

Čitanje djeci od najranije dobi od iznimne je važnosti za cjelokupan i pravilan razvoj djeteta. Osim toga, čitanjem utječemo na djetetov pogled na svijet te mu tako pomažemo u suočavanju s raznim preprekama i problemima kroz koje dijete prolazi.

„Čitanje od najranije dobi pomaže u razvijanju govornih sposobnosti, bogati djetetov rječnik, uvodi ga u svijet mašte i umjetnosti, unaprjeđuje njegove sposobnosti slušanja, pomaže u razvoju opažanja, promatranja, pozornosti, mišljenja i logičnog zaključivanja, a sve će to osigurati da veze u mozgu ostanu trajne“ (Radonić, Stričević, 2009, str. 7).

Čitanje i pričanje priča podrazumijeva kvalitetno provođenje vremena s djecom, posebice kada je pristup individualan. Autorica Perrow (2013) drži da kod individualnog pristupa knjiga stvara vezu između odrasle osobe i djeteta, a sama priča stvara osjećaj povezanosti i bliskosti ako dijete sjedi u krilu odrasle osobe ili uz nju.

Radonić i Stričević (2009), navode kako se dijete rađa s određenim prirodnim potencijalom koji je potrebno poticati i razvijati. Drže da su roditelji dužni brinuti se o

djetetovu jezičnom razvoju jednako kao što brinu o djetetovim osnovnim potrebama za hranom, igrom, ljubavlju i sigurnošću. Navode kako je čitanje idealan način za jačanje djetetovih govornih sposobnosti te logičkog mišljenja i zaključivanja. Osim toga, navode kako čitajući djetetu, uvodimo dijete u svijet mašte i umjetnosti u kojem se ono razvija intelektualno i misaono. Drže da idealan temelj razvoja rane pismenosti predstavlja kada dijete s vremenom postaje sve uspješnije u vještini slušanja i zadržavanja pažnje. Čitajući i pričajući djetetu priče, ono širi svoj rječnik i tako stvara preduvjete za razvoj predčitačkih vještina (Čudina-Obradović, 2002). Osim toga, još jedna korist kod čitanja koju ističe Velički (2013) jest da koristeći uvijek iste riječi tijekom pričanja priče, djeca koja govorno zaostaju ili se ne usuđuju govoriti pred drugima, mogu izgovarati formule iz priče. Velički (2013) smatra da se ponekad djeca kroz slušanje priča prvi put susreću s određenim emocijama. Strah, tuga, sreća, ljutnja i druge emocije, bude se u djeci slušajući priču. Također, svaka priča osim što nosi poruku, donosi i novo iskustvo za dijete. Smatra kako se doživljavanjem emocija kroz priču, djeca pripremaju za budući život u kojem će se susretati sa svim emocijama te da će im iskustvo kroz priču olakšati život. Upravo na taj način, ne utječemo samo na razvoj govora, već i razvoj socio-emocionalnih kompetencija pa moramo biti oprezni kod odabira riječi koje upućujemo djeci jer na njihov osjećani život značajno utječe naš govor (Velički, 2013).

Civardi i suradnici (2015) navode kako se djeca tijekom čitanja susreću s inspirativnim i neobičnim likovima te tako ulaze u čudesan svijet mašte. Slušajući priču, uživljavaju se u razne likove, uče o sebi, razvijaju moć vokalizacije, proživljavaju razne emocije i suočavaju se sa svojim strahovima i na temelju toga grade svoje stavove. Priče koje čitamo djeci, doprinose razvoju cjelokupne osobnosti djeteta. Potiču kognitivni, emocionalni, socijalni, etički i govorni razvoj, a ujedno služe i za zabavu (Velički, 2013).

Velički (2013) ističe osnovnu razliku između pripovijedanja i čitanja. Navodi kako je pripovjedač slobodan, da može gledati u svoju publiku, može upotrijebiti tijelo, oči i glas, dok je njegov um nevezan jer dozvoljava priči da se pretvara u riječ u tom trenutku, a čitač je vezan za knjigu iz koje slova pretvara u glas, riječ i rečenicu.

3.2. ULOGA RODITELJA I ODGOJITELJA U ČITANJU DJECI RANE DOBI

Količina i kvaliteta iskustava koja su djetetu dostupna u prvim godinama života, izravno utječu na razvoj djetetova mozga. Veze unutar mozga se produbljuju i jačaju, to jest promjenu u strukturi mozga čini rano iskustvo koje roditelji pružaju svojem djetetu ranim čitanjem (Lawrence, 2003). Čunović i Stropnik (2015) navode kako roditelji i odgojitelji imaju glavnu ulogu u djetetovu životu od najranije dobi te da je na njima da pokrenu djetetovo zanimanje i motivaciju za čitanjem. Čitajući djetetu, uvodimo ga u čudesnu pustolovinu tijekom koje se susreće s raznolikim intrigantnim i inspirativnim likovima, pomažemo mu da oslobodi svoju sposobnost stvaralaštva, pritom razvijajući moć koncentracije i vizualizacije i da nauči više o svojim snagama i slabostima kroz upoznavanje emocija i osjećaja te da nauče o tome što vole, a što ne vole kako bi samo sebe doživjelo punije (Civardi i sur. 2015).

U predškolskom razdoblju, poticajnost obiteljske okoline smatra se glavnim čimbenikom djetetove uspješnosti u govornom i čitalačkom razvoju, a kasnije i u školskom uspjehu. Ako je dom u kojem dijete živi i odrasta opremljen knjigama, časopisima i priborom za čitanje i pisanje te da su mu ti materijali dostupni na svakom mjestu i u svako vrijeme kako bi se time služilo kada želi, odnosno bez prisile, time možemo potaknuti dijete na ljubav prema čitanju. Roditelji svojim primjerom i zajedničkim čitanjem i aktivnostima vezanim za čitanje mogu potaknuti djetetu tzv. izvor uživanja u čitanju. Tim načinom, djeca će prirodno zavoljeti ono što roditelji vole i tako će biti motivirana za čitanje knjiga te će postati i samostalni čitači (Čudina-Obradović 2014).

Slunjski (2011) navodi kako će utjecaj na dijete ovisiti o specifičnom znanju odgojitelja odnosno smatra da će odgojitelj koji vlada znanjem o jezičnim razvojnim procesima, moći svakom djetetu (individualizirano) omogućiti razvoj pismenosti odabirom različitih strategija, materijala i metoda.

Čudina-Obradović (2014) smatra da odgojitelji trebaju stvoriti poticajni prostor u vrtiću koji će biti opremljen slikovnicama, knjigama, časopisima i raznim pisanim materijalom koji će biti lako dostupan djeci. Također, drži da nije dovoljno samo izložiti poticajni materijal već je na odgojitelju da djeci pokaže zanimljiv sadržaj u ponuđenim materijalima te kako se njima koristiti. Između ostalog, navodi kako je odgojiteljeva uloga

da zajedno sa stručnim suradnicima vrtića osigura poticajan prostor djetetu te da provodi različite aktivnosti vezane uz čitanje i dječju književnost.

Ono što uvelike može pridonijeti doživljaju priče jest da odgojitelj prije samog čitanja priče stvori ugodnu i toplu atmosferu te da bude smiren i opušten. Stvori li se takav ambijent dijete neće htjeti prekinuti aktivnost jer će sve to doprinijeti djetetovom osjećaju ugone tijekom čitanja. U suprotnom, bude li odgojitelj napet i nervozan, dijete će osjetiti nelagodu te će htjeti prekinuti aktivnost. Tijekom čitanja, poželjno je da odgojitelj postupno uključuje djecu u čitanje postavljajući im poticajna pitanja te na taj način dijete postaje aktivni sudionik čitanja. U tom pogledu, na odgojitelju je da u trenu kada se dijete uključuje bude strpljiv te da potiče dijete na interakciju, pohvaljuje i proširuje djetetov govor. S obzirom da dijete oponaša sve oko sebe, tako oponaša i odgojitelja kada mu čita pa je zbog toga odgojitelj kao djetetov model dužan ukazati mu na važnost čitanja u životu (Čudina-Obradović 2002).

3.3. SLIKOVNICA KAO POTICAJ JEZIČNO-GOVORNOGA RAZVOJA

Poznata je činjenica da je slikovnica prva knjiga s kojom se dijete susreće i koja najčešće djetetov interes drži sve do drugog razreda osnovne škole kada dijete počinje samostalno čitati. Sastavnice slikovnice jesu tekst i ilustracija.

Prema definiciji *Hrvatske enciklopedije* slikovnica je knjiga sa slikama koja je namijenjena djeci. Navode kako slikovnica već kod najmanje djece potiče uočavanje, razmišljanje i verbalno izražavanje, s obzirom da djeca slike zapažaju prije govora. Također, ima utjecaj na emocionalni razvoj, usvajanje estetskih stavova i razvoj mašte. Sadržaj slikovnice trebao bi biti jednostavan i prilagođen djeci, a povezanost likovno-estetskih i odgojno-obrazovnih kvaliteta čine dobru slikovnicu.

Slikovnica koja ima kvalitete dobre slikovnice, privući će djetetov interes i zadržati pažnju. U tom pogledu, osoba koja čita djetetu, treba obratiti pozornost na samu izvedbu (intonaciju, glas, ritam i sl.) jer dobra slikovnica bez dobre interpretacije ne može dugo zadržati djetetovu pažnju.

Centner (2007) u svojoj knjizi navodi kako je poželjno da se roditelji prije nego kupe slikovnicu, dobro informiraju odgovora li određena slikovnica dobi i potrebama djeteta. S obzirom na to da su slikovnice lako dostupne za kupovinu na različitim mjestima, naglašava kako bi trebalo prije same kupovine provjeriti tko je autor i

ilustrator slikovnice kako se ne bi kupila nekvalitetna slikovnica koja je nemaštovita i stereotipna kojoj je namjera čim brža zarada. Iz tog razloga, od velike je važnosti odabrati kvalitetnu slikovnicu.

U tom pogledu i Čudina-Obradović (2008) navodi slično, odnosno opisuje što čitati djeci i kakva slikovnica treba biti. Drži da je ispravno savjetovati se sa informatorom na dječjem odjelu knjižnice ili kupiti one koje su tamo vidjeli jer će se rjeđe na takvom mjestu pronaći nekvalitetna slikovnica. Također, navodi kako je važno prepoznati slikovnice koje nemaju prave estetske vrijednosti, tzv. kič-slikovnice. U takvim slikovnicama najčešće možemo naići na stereotipne i nemaštovite slike koje su popraćene tekstom koji je jezično loš, besmislen i lažno djetinjast. Drži da se slikovnica koju je napisao dječji pisac, a ilustrirao slikar, lako prepozna po bogatom i maštovitom likovnom sadržaju, a jezik kojim je ta slikovnica pisana daje kratku i jednostavnu poruku, smisao i zaključak.

Balić-Šimrak i Narančić Kovač (2011) navode kako ilustraciju u slikovnici treba vrednovati kao sredstvo koje potiče i produbljuje dječji smisao za estetiku, te pridonosi razvoju dječjeg likovnog stvaralaštva. Kako bi taj doprinos donio pomak u kvalitetnom smislu, navode slikovnice s likovno vrijednim ilustracijama čija su obilježja: stilska pročišćenost, harmonija i ritam boja te jedinstvena kompozicija koja vodi dijete kroz radnju te mu omogućuje vizualno istraživanje detalja i skrivenih poruka. Naglasak stavljaju na ravnotežu između sadržaja i forme ilustracije te jedinstven izraz likovnog stvaratelja, a to su čimbenici koji određuju razine kvalitete ilustracije, a samim time u velikoj mjeri i slikovnice.

4. ISTRAŽIVANJE

4.1. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Razmotrivši teoriju ustanovilo se da je čitanje u ranoj dobi važno za djetetov kognitivni, socio-emocionalni i jezično-govorni razvoj. U ovome se radu istražuje osviještenost roditelja o važnosti čitanja i njegovom utjecaju na jezični i govorni razvoj. S obzirom na to da je čitanje važan dio djetetovog odrastanja, važno je ispitati stavove roditelja o čitanju te kakve su njihove navike i mišljenje o čitanju djeci u ranoj dobi.

Cilj istraživanja bio je ispitati mišljenja i navike roditelja o čitanju djeci u ranoj dobi. Osim toga, doznati nešto više o njihovim stavovima i znanjima o toj temi te saznati na koji se način roditelji informiraju o čitanju djeci.

S obzirom na ciljeve istraživanja postavljena su istraživačka pitanja:

- koji je stupanj obrazovanja roditelja
- kada je njihovo dijete dobilo prvu slikovnicu
- koliko često, u koje vrijeme i koliko dugo čitaju djeci
- koriste li pročitane priče za neku drugu aktivnost
- odlaze li u posjet knjižnici i koliko često
- kakvo je mišljenje roditelja o pozitivnom utjecaju čitanja na razvoj, ponašanje i govor djeteta
- na koji se način roditelji informiraju o čitanju djeci u ranoj i predškolskoj dobi

Kako bi se istraživanje provelo, bilo je potrebno izraditi upitnik o čitanju djeci u ranoj dobi koje se sastojalo od 24 pitanja. Prvih pet pitanja odnosilo se na demografske podatke (spol, dob, stupanj obrazovanja, broj djece u predškolskoj dobi i godine djeteta/djece). Drugi dio upitnika obuhvaćao je pitanja koja se odnose na osobne navike čitanja djeci kod kuće (kada, koliko i u koje vrijeme najčešće čitaju djeci), tko sve čita djeci, kada je njihovo dijete dobilo prvu slikovnicu. Nakon toga slijedila su pitanja o načinu na koji se čita djeci, koriste li pročitane priče/slikovnicu za neku drugu aktivnost i razgovaraju li s djecom o pročitanoj. Četvrta skupina pitanja odnosila se na posjedovanje knjiga kod kuće, posjet

knjižnicama i koje naslovima koje djeca najčešće izabiru. Peta skupina pitanja bila je vezana za interes njihove djece za slušanjem priče i pokazuju li interes za priču/slikovnicu. Zadnja, odnosno šesta skupina pitanja odnosila se na osobno mišljenje u pogledu utjecaja čitanja na razvoj, ponašanje i govor te stavove roditelja o utjecaju čitanja i način na koji se informiraju na tu temu.

Metoda prikupljanja podataka bio je anonimni internetski upitnik. Ispitanici su imali mogućnost jednog odabira odgovora, višestrukog odabira odgovora te kratkog i dugog odgovora. Ispitanici su bili roditelji djece rane i predškolske dobi. Upitnik je proveden u razdoblju od 22. lipnja do 1. srpnja 2024. godine. Ukupan broj ispitanika bio je 130 roditelja, a uvjet koji je trebao biti zadovoljen jest da su ispitanici roditelji djece rane i predškolske dobi.

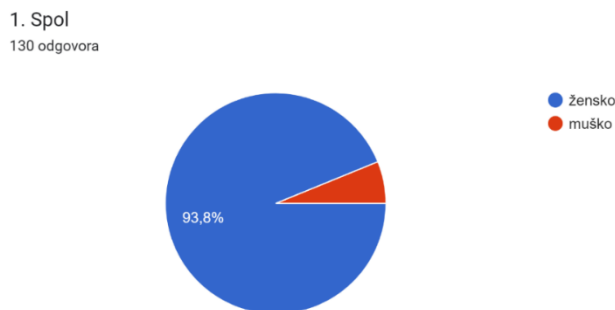
4.2. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

U nastavku slijede rezultati istraživanja dobiveni analizom podataka upitnika.

4.2.1. ISPITANICI

Prema podacima iz upitnika u kojem je sudjelovalo 130 ispitanika, prvim pitanjem „**Spol**“, ustanovilo se da je anketu ispunilo 93,8 % ženskog spola (122 žene) i 6,2 % muškog spola (8 muškaraca) koji su roditelji djece rane i predškolske dobi.

Slika 1. Grafički prikaz ispitanika prema spolu.

Na temelju pitanja o **dobi** ispitanika proizlaze sljedeći rezultati: 3 ispitanika (2,3 %) ima manje od 20 godina, 6 ispitanika (4,6 %) ima između 20 i 25 godina, 24 ispitanika (18,5 %) ima između 25 i 30 godina, 47 ispitanika (36,2 %) ima između 30 i 35 godina,

36 ispitanika (27,7 %) ima između 35 i 40 godina i 14 ispitanika (10,8 %) ima 40 ili više godina.

Tablica 1. Podjela ispitanika prema dobi.

	Frekvencija	Postotak
Manje od 20 godina	3	2,3
20-25 godina	6	4,6
25-30 godina	24	18,5
30-35 godina	47	36,2
35-40 godina	36	27,7
40 ili više godina	14	10,8
UKUPNO	130	100,0

Stupanj obrazovanja ispitanika prikazan je na Tablici 2. Prema podacima iz upitnika ustanovilo se da 3 ispitanika (2,3 %) ima završenu osnovnu školu, 67 ispitanika (51,5 %) ima završenu srednju školu, 17 ispitanika (13,1 %) ima višu stručnu spremu, 40 ispitanika (30,8 %) ima visoku stručnu spremu, dok je troje ispitanika (2,3 %) magistar znanosti ili doktor znanosti.

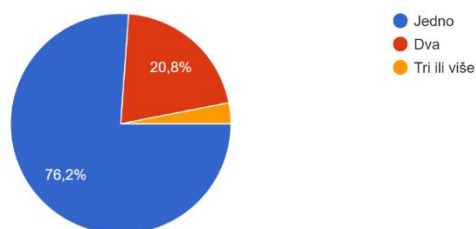
Tablica 2. Podjela ispitanika prema završenom obrazovanju.

	Frekvencija	Postotak
Osnovna škola	3	2,3
Srednja škola	67	51,5
VŠS	17	13,1
VSS	40	30,8
Magistar znanosti ili doktor znanosti	3	2,3
UKUPNO	130	100,0

Četvrtim pitanjem „**Koliko djece imate u predškolskoj dobi?**“ ustanovilo se da 99 ispitanika (72,6 %) ima jedno dijete, 27 ispitanika (20,8 %) ima dvoje djece, a 4 ispitanika (3,1 %) roditelja ima tri ili više djece u predškolskoj dobi.

Slika 2. Broj djece u predškolskoj dobi

4. Koliko djece imate u predškolskoj dobi?
130 odgovora

Peto pitanje od roditelja je zahtijevalo da kratkim odgovorom upišu **godine svog predškolskog djeteta/djece.**

Tablica 3. Godina djeteta u predškolskoj dobi

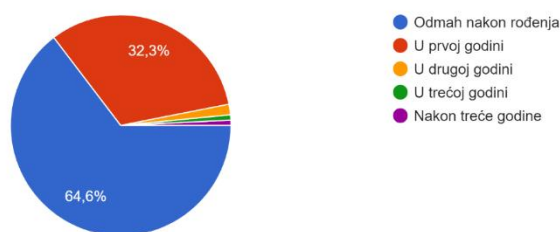
Broj godina djeteta	Frekvencija
1. godina života	23
2. godina života	17
3. godina života	23
4. godina života	31
5. godina života	28
6. godina života	22
7. godina života	12
UKUPNO	156

4.2.2. REZULTATI ISTRAŽIVANJA NAVIKA ČITANJA DJECI

Na šesto pitanje „Kada je Vaše dijete dobilo prvu slikovnicu?“ 84 ispitanika (64,6 %) odgovorilo je odmah nakon rođenja, 42 ispitanika (32,3 %) odgovorilo je u prvoj godini života, 2 ispitanika (1,5 %) odgovorilo je u drugoj godini života, 1 ispitanik (0,8 %) odgovorio je u trećoj godini i 1 ispitanik (0,8 %) odgovorio je nakon treće godine.

Slika 3. Dob u kojoj je dijete dobilo prvu slikovnicu

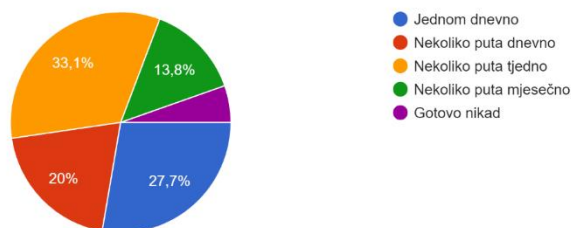
6. Kada je Vaše dijete dobilo prvu slikovnicu?
130 odgovora

Na pitanje „Koliko često čitate djetetu/djeci?“ 43 ispitanika (33,1 %) odgovorilo je nekoliko puta tjedno, 36 ispitanika (27,7 %) odgovorilo je jednom dnevno, 26 ispitanika (20 %) odgovorilo je nekoliko puta dnevno, 18 ispitanika (13,8 %) odgovorilo je nekoliko puta mjesečno, dok je 7 ispitanika odgovorilo gotovo nikad.

Slika 4. Koliko često čitaju djetetu/djeci

7. Koliko često čitate djetetu/djeci?
130 odgovora

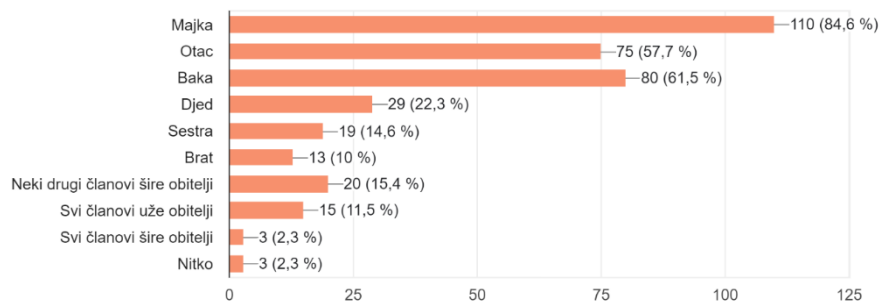
Na sljedeće pitanje „Tko sve u užoj i široj obitelji čita djetetu/djeci?“ ispitanici su mogli odabrati više odgovora. Rezultati koji su bili odabrani od najvećeg prema najmanjem: majka 110 odabira (84,6 %), baka 80 odabira (61,5 %), otac 75 odabira (57,7 %) i djed 29 odabira (22,3 %), neki drugi članovi šire obitelji 20 odabira (15,4

%), sestra 19 odabira (14,6 %), svi članovi uže obitelji 15 odabira (11,5 %), brat 13 odabira (10 %), svi članovi šire obitelji 3 odabira (2,3 %) i nitko 3 odabira (2,3 %).

Slika 5. Osobe koje čitaju djetetu

8. Tko sve u užoj i široj obitelji čita djetetu/djeci?

130 odgovora

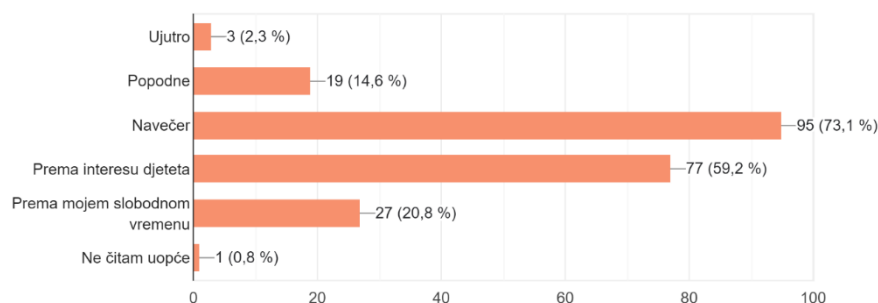

Na pitanje „**Kada najčešće čitate djetetu/djeci?**“ roditelji su mogli odabrati više odgovora. U najvećem postotku ispitanici su birali odgovore: navečer 95 odabira (73,1 %), prema interesu djeteta 77 odabira (59,2 %) i prema mojem slobodnom vremenu 27 odabira (20,8 %). Dok se u manjem postotku birali odgovore: popodne 19 odabira (14,6 %), ujutro 3 odabira (2,3 %) i ne čitam uopće 1 odabir (0,8 %).

Slika 6. Vrijeme kada se djetetu čita

9. Kada najčešće čitate djetetu/djeci?

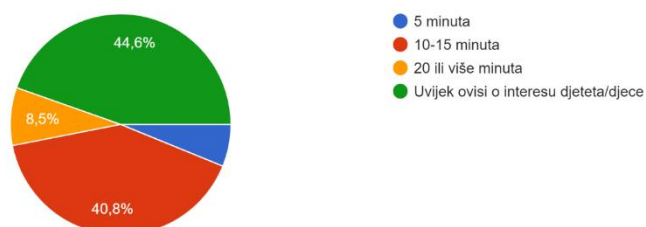
130 odgovora

Na pitanje „**Koliko dugo neprekidno čitate djetetu/djeci?**“ odgovori u postocima bili su sljedeći: 5 minuta – 8 ispitanika (6,2 %), 10-15 minuta – 53 ispitanika (40,8 %), 20 ili više minuta – 11 ispitanika (8,5 %) i uvijek ovisi o interesu djeteta – 58 ispitanika (44,6 %).

Slika 7. Trajanje aktivnosti čitanja

10. Koliko dugo neprekidno čitate djetetu/djeci?
130 odgovora

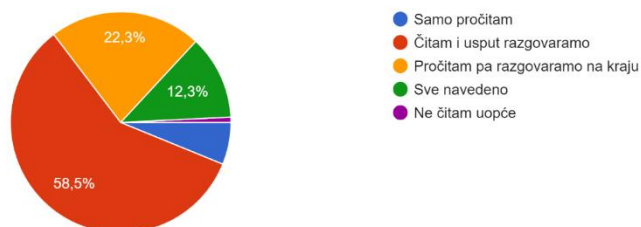

4.2.3. REZULTATI ISTRAŽIVANJA NAČINA ČITANJA DJECI

Sljedećim pitanjem „**Na koji način najčešće čitate djetetu/djeci?**“ dolazi se do sljedećih informacija: 8 ispitanika (6,2 %) samo pročita tekst, 76 ispitanika (58,5 %) čita i usput razgovara s djetetom, 29 ispitanika (22,3 %) pročita pa razgovara nakon čitanja, 16 ispitanika (12,3 %) odabire sve navedeno, a 1 ispitanik (0,8 %) ne čita uopće.

Slika 8. Načini čitanja djece

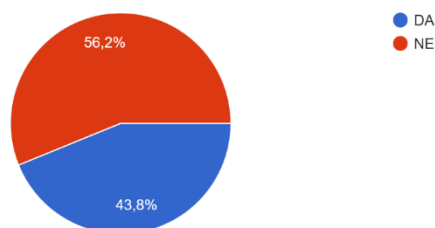
11. Na koji način najčešće čitate djetetu/djeci?
130 odgovora

Na sljedeće pitanje „**Koristite li pročitane priču/slikovnicu kao poticaj za neku drugu aktivnost (likovnu, glumačku..)?**“ ispitanici su imali ponuđena dva odgovora. 57 ispitanika (56,2 %) je odabralo odgovor DA, a 73 ispitanika (43,8 %) odabralo je odgovor NE.

Slika 9. Čitanje kao poticaj za drugu aktivnost

12. Koristite li pročitane priče/slikovnicu kao poticaj za neku drugu aktivnost (likovnu, glumačku..)?
130 odgovora

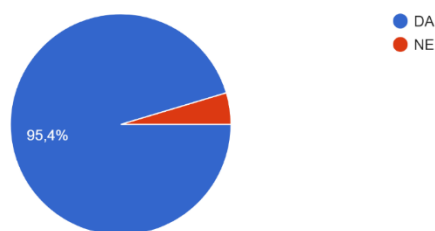

Sljedeće pitanje bilo je povezano s prethodnim u kojem su ispitanici koji su u prethodnom pitanju odabrali odgovor „DA“, kratkim odgovorom mogli navesti aktivnosti koje provode s djecom. Ispitanici su najčešće naveli likovne i glumačke aktivnosti, nešto manje glazbene aktivnosti, a poneki odgovori bili su usmjereni na svakodnevne aktivnosti i radnje potaknute pročitanim.

Na sljedeće pitanje „**Traže li Vas djeca da im ponovno pročitate istu priču/slikovnicu?**“ 124 ispitanika (95,4 %) potvrdno je odgovorilo na pitanje, dok je 6 ispitanika (4,6 %) negiralo.

Slika 10. Želja djeteta za višekratnim čitanjem iste priče

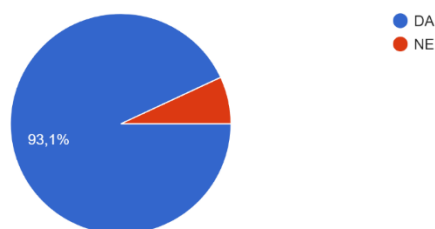
14. Traže li Vas djeca da im ponovno pročitate istu priču/slikovnicu?
130 odgovora

Na sljedeće pitanje „**Razgovarate li s djetetom/djecom o pročitanoj priči/slikovnici?**“ 121 ispitanik (93,1 %) potvrdno je odgovorio na pitanje dok je, 9 ispitanika (6,9 %) negiralo.

Slika 11. Razgovor s djecom o pročitanoj priči

15. Razgovarate li s djetetom/djecom o pročitanoj priči/slikovnici?
130 odgovora

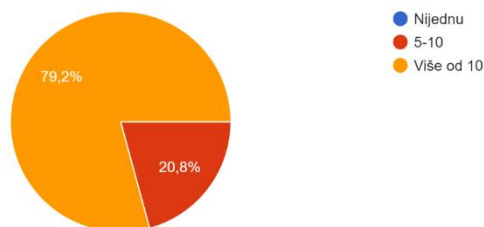

4.2.4. POSJEDOVANJE SLIKOVNICA I POSJET KNJIŽNICI

Na pitanje „**Koliko slikovnica imate u svojem domu?**“, većina ispitanika, odnosno 103 ispitanika (79,2 %) odabrala je odgovor više od 10, 27 ispitanika (20,8 %) odabralo je odgovor 5-10 slikovnica i niti jedan ispitanik nije odabrao odgovor nijednu.

Slika 12. Broj slikovnica koje dijete posjeduje.

16. Koliko slikovnica imate u svojem domu?
130 odgovora

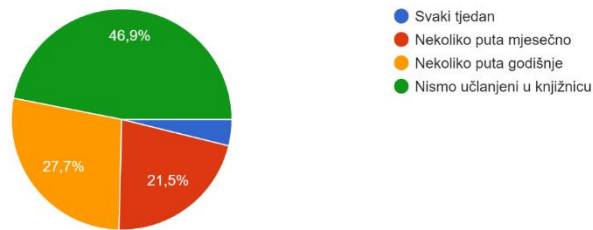

Na pitanje „**Koliko često idete u posjet knjižnici s djetetom/djecom?**“, većina ispitanika odgovorila je da nisu učlanjeni u knjižnicu, njih 61 (46,9 %), zatim 36 ispitanika (27,7 %) izjasnilo se odgovorom nekoliko puta godišnje, 28 ispitanika (21,5

%) izjasnilo se odgovorom nekoliko puta mjesečno, a u najmanjem postotku (3,8 %) odnosno 5 ispitanika izjasnilo se odgovorom svaki tjedan.

Slika 13. Čestota posjeta knjižnici

17. Koliko često idete u posjet knjižnici s djetetom/djecom?
130 odgovora

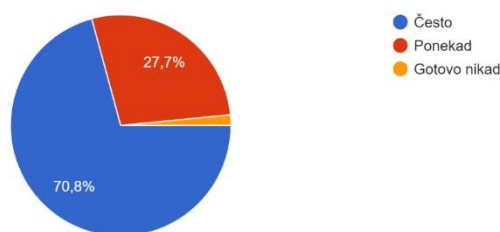
Na pitanje „Navedite naslove koje najčešće čitate djetetu/djeci.“ Odgovori su bili šaroliki. U najvećoj mjeri spominju se klasične bajke i Disney kolekcija (Crvenkapica, Pepeljuga, Trnoružica, Aladin i čarobna svjetiljka, Kraljevna na zrnju graška, Tri prašćića, Vuk i 7 kozlića, Ružno pače, Ivica i Marica, Snjeguljica i 7 patuljaka, Petar Pan i ostale). Zatim, navodili su naslove problemsko-situacijskih slikovnica (Momo kolekcija, Pino kolekcija, Mrljek i Prljek, serijal knjiga „Pričamo o osjećajima“, Jakov, Evenio, Mali Vuk, Petra..). Neki roditelji navodili su trenutno popularne naslove među djecom (Peppa Pig, Psići u ophodnji, Maša i medo, Snježno kraljevstvo), navodili su personalizirane slikovnice na razne teme, navodili su „Moja prva enciklopedija“, razne knjige o dinosaurima, „Zanimljiva pitanja i odgovori“. Često se spominjao naslov „Ježeva kućica“, kolekcija knjiga „Pip i Popi“ i Disney kolekcija knjiga „5 minutne priče“. Neki od zanimljivih i rjeđe navedenih naslova bili su: „Legenda o Picoku“ i naslovni na stranom jeziku „Mein großes Bilderlexikon“ i „Schau mal“.

4.2.5. INTERES DJECE ZA SLUŠANJEM PRIČA

Pitanjem „**Koliko često Vaše dijete/djeca pokazuje/u interes za slušanjem priče?**“ dobiveni rezultati ukazuju da kod 92 ispitanika (70,8 %) djeca pokazuju interes za slušanjem pokazuje često, zatim kod 36 ispitanika (27,7 %) djeca pokazuju interes ponekad, a kod 2 ispitanika (1,5 %) djeca ne pokazuju interes gotovo nikad.

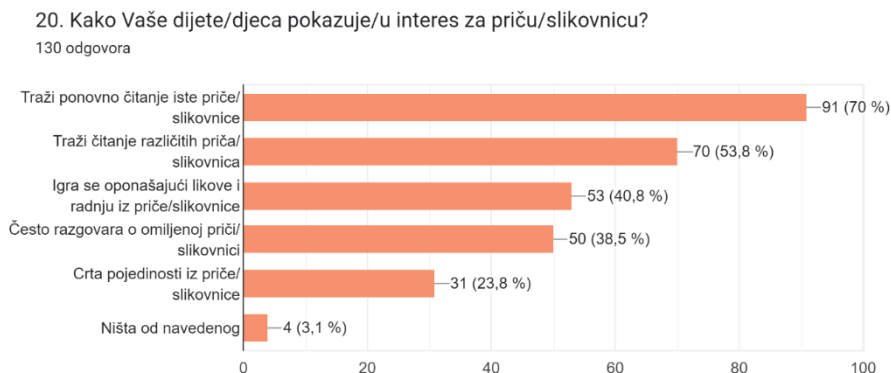
Slika 14. Zanimanje djece za slušanjem priče

19. Koliko često Vaše dijete/djeca pokazuje/u interes za slušanjem priče?
130 odgovora

Na sljedeće pitanje „**Kako Vaše dijete/djeca pokazuje/u interes za priču/slikovnicu?**“ ispitanici su mogli odabrati više ponuđenih odgovora. Prema odgovorima ispitanika u najvećem postotku 91 ispitanik (70 %) izjavljuje da dijete traži ponovno čitanje iste priče/slikovnice, 70 ispitanika (53,8 %) izjavljuje da dijete traži čitanje različitih priča/slikovnica, 53 ispitanika (40,8 %) izjavljuje da se dijete igra oponašajući likove i radnju iz priče/slikovnice, 50 ispitanika (38,5 %) izjavljuje da dijete često razgovara o omiljenoj priči/slikovnici, 31 ispitanik (23,8 %) izjavljuje da dijete crta pojedinih likove iz priče/slikovnice, dok 4 ispitanika (3,1 %) izjavljuje da ništa od navedenog.

Slika 15. Načini dječjeg iskazivanja interesa za čitanje

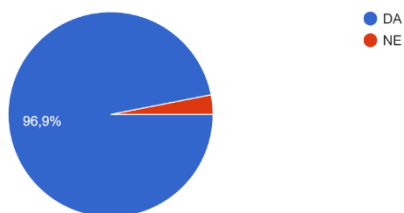

4.2.6. OSOBNO MIŠLJENJE I NAČIN INFORMIRANJA:

Na sljedeće pitanje „**Smatrate li da pročitane priče/slikovnice mogu pozitivno utjecati na razvoj, ponašanje i govor djeteta?**“ 126 ispitanika (96,9 %) smatra da pročitane priče/slikovnice imaju pozitivan utjecaj na razvoj, ponašanje i govor djeteta, dok se 4 ispitanika (3,8 %) ne slažu s tom izjavom.

Slika 16. Stav roditelja o utjecaju slikovnica na dijete

21. Smatrate li da pročitane priče/slikovnice mogu pozitivno utjecati na razvoj, ponašanje i govor djeteta?
130 odgovora

Sljedeće pitanje odnosilo se na prethodno pitanje „**Ako je Vaš odgovor na prethodno pitanje bilo DA, objasnite na koji način**“. Ispitanici koji su na prethodno pitanje pozitivno odgovorili mogli su obrazložiti svoj odabir koji je prikazan u Tablici 4.

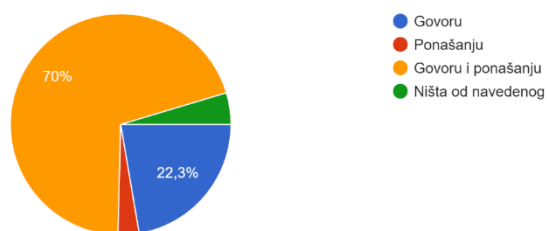
Tablica 4. Načini na koji slikovnice imaju pozitivan utjecaj na razvoj govora, ponašanje i govor

Odgovori	Frekvencija
Razvoj govora i bogaćenje vokabulara	67
Koncentracija i pamćenje	43
Socioemocionalni razvoj i emocije	38
Usvajanje lijepog ponašanja	31
Stvaranje radnih navika	24
Shvaćanje svijeta oko sebe	11
Simboličke igre	9

Na pitanje „**U kojem području najviše primjećujete utjecaj čitanja priče/slikovnice za dijete/djecu?**“ 91 ispitanik (70 %) smatra u govoru i ponašanju, zatim 29 ispitanika (22,3 %) smatara u govoru, 4 ispitanika (3,1 %) smatraju u ponašanju, a 6 ispitanika (4,6 %) smatra da u ničemu od navedenog.

Slika 17. Područja dječjeg razvoja na koje čitanje ima najveći utjecaj

23. U kojem području najviše primjećujete utjecaj čitanja priče/slikovnice za dijete/djecu?
130 odgovora

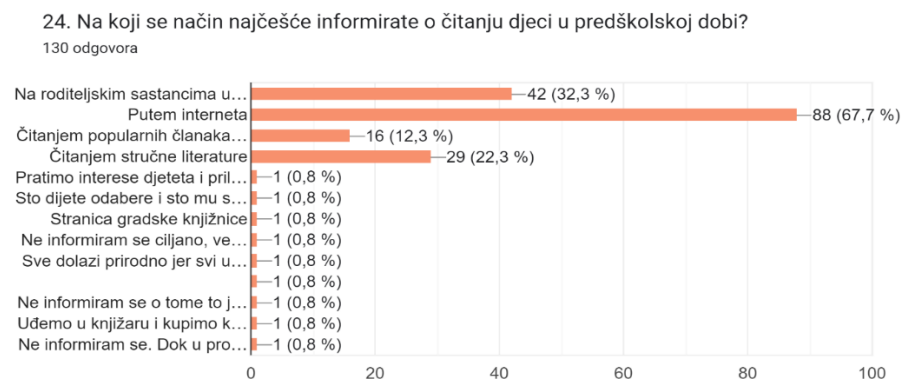
Iz posljednjeg pitanja dobiva se informacija gdje se ispitanici najčešće informiraju o čitanju djeci u predškolskoj dobi. Na pitanje „**Na koji način se najčešće informirate o čitanju djeci u predškolskoj dobi?**“ ispitanici su mogli odabrati više ponuđenih odgovora ili napisati pod mogućnost *Ostalo* ako nije ništa od navedenog.

Prema podacima iz Slike 18., vidljivo je da se 88 ispitanika (67,7 %) informira putem interneta, zatim na roditeljskim sastancima u vrtiću – 42 ispitanika (32,3 %), 29 ispitanika (22,3 %) koji se informiraju čitajući stručnu literaturu i 16 ispitanika (12,3 %) koji se informiraju čitajući popularne članke u časopisima.

U nastavku slijede odgovori ispitanika koji su odabrali opciju *Ostalo*:

- „Sve dolazi prirodno jer svi u obitelji volimo čitati.“
- „Uđemo u knjižaru i kupimo knjige koje joj se sviđaju.“
- „Ne informiram se. Dok u prodavaonici prelistam priču za koju smatram da bi joj bila zanimljiva, tu kupim.“
- „Stranica gradske knjižnice.“
- „Pratimo interese djeteta i prilagođavamo se njegovim interesima.“
- „Što dijete odabere i što mu se sviđa. Imamo različite priče/slikovnice.“
- „Ne informiram se ciljano, već čitanjem dobivenih raznih brošura na raznim mjestima (rodilište, knjižnica, vrtić i sl.).“
- „Ne informiram se o tome to je dio kulture koji se uči od malena.“

Slika 18. Način na koji se roditelji najčešće informiraju o čitanju djeci predškolske dobi

4.3. RASPRAVA

Provedeno istraživanje pokazalo je navike čitanja djeci rane i predškolske dobi. Iako je upitnik proveden na relativno malome uzorku, uzorak možemo smatrati reprezentativnim jer su u istraživanju sudjelovali ispitanici oba spola, svih dobnih skupina i različitog stupnja obrazovanja. Najveći broj ispitanika roditelji su jednog

djeteta predškolske dobi, a nešto manje ima dvoje, troje ili više djece u predškolskoj dobi. Prema pitanjima o osobnim navikama čitanja djeci kod kuće, najveći broj ispitanika izjavio je da je dijete prvu slikovicu dobilo prije prvoga rođendana, što pokazuje da su roditelji svjesni o važnosti čitanja i slikovnica. Iako to možda ne primjenjuju često, svjesni su važnosti čitanja. Rezultatima na pitanje koliko često čitaju djeci, najveći postotak ispitanika izjavljuje da djetetu čitaju nekoliko puta tjedno, čime se dolazi do zaključka da to nije svaki dan, ali da uz ostale aktivnosti i obaveze pokušavaju uskladiti i zadovoljiti sve djetetove potrebe. Prema odgovorima na pitanje „Tko sve u užoj i široj obitelji čita djeci?“ saznajemo da su to najčešće roditelji ili baka, što je razumljivo jer oni provode najviše vremena s djetetom što zadovoljava teoriju u kojoj se stavlja naglasak na roditelja koji ima glavnu ulogu u poticaju čitanja kod djeteta. Postotak koji je dobiven pitanjem vezanim za vrijeme u koje se čita djetetu najčešće je zabilježen da je to popodne i navečer prije spavanja u tijeku intenzivnog provođenja vremena u danu djece s roditeljima.

Prema načinu na koji čitaju djeci, pretpostavka je bila da većina roditelja kada čita djeci usput razgovaraju s djecom ili način da pročitaju pa razgovaraju na kraju pročitane priče/slikovnice, što se potvrdilo rezultatima odgovora. Postotak roditelja koji se izjasnio da slikovnicu koriste za poticaj neke druge aktivnosti bile su većinom likovne, glumačke, glazbe ili svakodnevne aktivnosti, što je u ovom slučaju pohvalno za roditelje koji na taj način rade sa svojom djecom. Također, očekivani odgovori većine da čitaju više puta istu slikovnicu i da razgovaraju s djecom o pročitanoj slikovnici.

Rezultati odgovora na pitanja za posjedovanje slikovnica i posjet knjižnici je bio neočekivan. Gotovo polovica ispitanika nije učlanjena u knjižnicu, što je poražavajući rezultat uspoređujući s teorijom koja navodi kako je bolje potražiti knjigu u knjižnici nego kupovati slikovnice kojima nije u cilju kvaliteta slikovnice već kvanitita prodaje. S obzirom na postavljeno pitanje gdje su roditelji navodili naslove koje najčešće čitaju djeci, odgovori su bili očekivani. Prevladavali su odgovori poznatih naslova, klasičnih bajki, raznih naslova situacijsko-problemskih slikovnica i ostale. Istraživanje je potvrdilo da djeca pokazuju čest interes za slušanjem priče i slikovnice, iako su se u manjem postotku ispitanici izjasnili odgovorom ponekad i gotovo nikad. Odgovori koji su bili zabilježeni na sljedećem pitanju vezanom za način

iskazivanja dječjeg interesa za čitanjem pokazuju da djeca najčešće traže da im se ponovno pročita ista ili različita slikovnica te da se igraju oponašajući likove i radnju iz priče. Pitanja koja su roditeljima bila postavljena u cilju dobivanja rezultata njihovog osobnog mišljenja i informiranosti o čitanju i dobrobitima čitanja za dječji razvoj, govore nam da roditelji smatraju da čitanjem utječu na razvoj, ponašanje i govor djeteta te da navedeno i primjećuju kod svoje djece. Mali postotak roditelja koristi stručnu literaturu kojom se služe za informiranje, dok je prevladavao postotak informiranja putem interneta koji je bio i očekivan.

Ovim istraživanjem pokazalo se da je većina roditelja osvještana o važnosti čitanja djeci rane i predškolske dobi te dobrobitima koje one nose za dječji razvoj govora i jezika.

5. ZAKLJUČAK

Na temelju provedenog istraživanja, kao i prethodnih spoznaja o važnosti čitanja za dječji razvoj, može se zaključiti da većina roditelja čita svojoj djeci i prema podacima iz upitnika najčešće čitaju navečer ili prema interesu djeteta. Redovito čitanje djeci od najranije dobi iznimno je važno za njihov cjelokupni razvoj, a ponajviše jezično-govorni.

Glavnim elementom djetetove uspješnosti u govornom i čitačkom razvoju smatra se djetetova poticajna obiteljska okolina. Jednaku ulogu u djetetovu razvoju imaju i odgojitelji koji će djecu upoznavati s pisanim tekstom te smislenim aktivnostima koje će provoditi u vrtiću. Čitajući djetetu širimo njegov vokabular i na taj način dijete stvara preduvjete za razvoj predčitačkih vještina. Osim toga, programi ranog obrazovanja, poput vrtića kao odgojno-obrazovne ustanove, mogu pružiti strukturirano okruženje u kojem djeca mogu razvijati svoje vještine kroz igru te da se na taj način postavljaju temelji za budući akademski i socijalni život. Bitno je naglasiti kako je važno osigurati podršku i resurse koji će pomoći djeci da iskoriste svoj puni potencijal.

Između ostalog, odabir slikovnice ili priče koju ćemo ponuditi djetetu od velike je važnosti da bude primjerena dobi i djetetovim potrebama te da ima kvalitete dobre slikovnice koje su u ovom radu opisane.

Sveukupni zaključak navodi na promišljanje o utjecaju čitanja na cjelokupni razvoj djeteta, posebice jezično-govornog koji valja njegovati i pravilno usmjeravati tijekom ranog i predškolskog razdoblja bilo da se radi o roditeljima ili odgojiteljima jer su obje uloge jednako važne u djetetovu razvoju.

6. LITERATURA

1. Balić Šimrak, A. i Narančić Kovač, S. (2011). Likovni aspekti ilustracije u dječjim knjigama i slikovnicama. *Dijete, vrtić, obitelj*, str.10-12
2. Centner, S. (2007). *Kako zavoljeti knjigu i čitanje*. Đakovo. Tempo d.o.o.
3. Civardi, A., Dunbar, J., Petty, K., Somerville, L. (2015). *Čarobne svjetiljke: priče koje čitate svojem djetetu kako bi potaknuli mir, povjerenje i kreativnost*. Zagreb. Planetopija.
4. Čudina-Obradović, M. (2002). *Čitanje prije škole: Priručnik za roditelje i odgojitelje*. Zagreb. Školska knjiga.
5. Čudina-Obradović, M. (2008). *Igrom do čitanja*. Zagreb. Školska knjiga.
6. Čudina-Obradović, M. (2014). *Psihologija čitanja od motivacije do razumijevanja*. Zagreb. Golden marketing – Tehnička knjiga
7. Čunović, K., Stropnik, A. (2015). Nacionalna kampanja „Čitaj mi!“ – Primjer Partnerstva i usklađenosti udruga. *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*.
8. govor. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2024. Pristupljeno 27.6.2024. <https://enciklopedija.hr/clanak/govor> .
9. Korintus, M. (2011). *Kako brinemo o najboljem interesu djece rane dobi? – Djeca u Europi (str.2)*. Pristupljeno 15.07.2024. <https://hrcak.srce.hr/file/213371>
10. Kuvač Kraljević, J. (ur.) (2015). *Priručnik za prepoznavanje i obrazovanje djece s jezičnim teškoćama*. Zagreb: Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
11. Lawrence, L. (2003). *Čitanje i pisanje; Kako pomoći djetetu da nauči čitati i pisati*. Zagreb. Hena com.
12. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta. (2015). *Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje*. Narodne novine 05/2015

13. Moomaw, S., Hieronymus, B. (2008). Igre čitanja i pisanja: Aktivnosti za razvoj predčitačkih vještina i početnog čitanja i pisanja u predškolskoj dobi i prvom razredu. Buševac. Ostvarenje.
14. Perrow, S. (2010). Bajke i priče za laku noć: Terapeutske priče za djecu. Velika Mlaka. Ostvarenje.
15. Perrow, S. (2013). Iscjeljujuće priče 2: 101 terapeutska priča za djecu. Velika Mlaka. Ostvarenje.
16. Peti-Stantić A. (2019). Čitanjem do (spo)razumijevanja. Zagreb. Ljevak.
17. Radonić, M., Stričević, I. (2009). Rođeni za čitanje. Promocija ranog glasnog čitanja djeci od najranije dobi. Paediatrica Croatica, 53, 7-11. Preuzeto 30. lipnja 2024. s mrežne stranice: <https://hpps.com.hr/docs/marija-radonic-ivanka-stricevic-rodeni-za-citanje-promocija-ranog-glasnog-citanja-djeci-od-najranije-dobi/>
18. slikovnica. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2024. Pristupljeno 4.7.2024. <https://www.enciklopedija.hr/clanak/slikovnica> .
19. Slunjski, E. (2011). Kurikulum ranog odgoja – istraživanje i konstrukcija. Zagreb. Školska knjiga.
20. Starc, B., Čudina-Obradović, M., Pleša, A., Profaca, B., Letica, M. (2004). Osobine i psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi: priručnik za odgojitelje, roditelje i sve koji odgajaju djecu predškolske dobi. Zagreb: Goleden marketing – Tehnička knjiga.
21. Turza- Bogdan T., Cvikić L. (2023). Dijete, jezik, pismenost – jezični temelji i poticanje pismenosti u odgojno-obrazovnom kontesktu. Učiteljski fakultet u Zagrebu.
22. Velički, V. (2013). Pričanje priča – stvaranje priča: Povratak izgubljenom govoru. Zagreb. Alfa.

ZAHVALA

Ovim putem želim zahvaliti svima koji su mi bili podrška i puni razumijevanja tijekom studiranja i pisanja ovog završnog rada. Veliko hvala mojoj mentorici prof.dr.sc. Tamari Turza-Bogan i sumentorici prof.dr.sc. Lidiji Cvikić na svim savjetima i smjericama koje su mi davale tijekom pisanja ovog rada. Hvala vam što ste mi uvijek davale odgovore na sva moja pitanja i pomogle mi da ovaj rad bude što bolji. Želim zahvaliti mojem najvećem motivatoru koji je u ključnim trenucima mog obrazovanja i pisanju završnog rada bio poticaj za moju motiviranost i upornost koja me vodila ka uspjehu – mojem Davidu. Posebna zahvala ide mojoj majci koja je vjerovala u mene čak i kad sam bila uvjeren da je nešto nemoguće, ona je vjerovala. Također, one koje nisam spomenula, a pomogli ste mi tijekom ovih godina studiranja i pisanja rada, hvala vam. Posljednje hvala posvećujem sama sebi jer sam tijekom ovog perioda života pronašla sebe i uvjerala se da je moj odabir fakulteta i smjera bio pravi izbor za mene.

IZJAVA O IZVORNOSTI ZAVRŠNOG RADA

Izjavljujem da je moj završni rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.

(vlastoručni potpis studenta)